

קול ברמה נשמע...עיון בהפטרת יום ב' דר"ה

A Voice is Heard in Ramah: The Haftarah of 2nd day Rosh Hashanah

(1) ירמיהו לא, א-יט

(א) כֹּה אָמַר ה' מֵצֵא חֵן בְּמִדְבָּר עִם שְׂרִידֵי חָרֵב הַלֹּךְ לְהַרְגִּיעוֹ יִשְׂרָאֵל: (ב) מִרְחֹק ה' נִרְאָה לִי וְאֶהְבֶּתָ עוֹלָם אֶהְבֶּתָּךְ עַל־כֵּן מִשְׁכַּתְּךָ חֹסֵד: (ג) עוֹד אֲבִנֶךָ וְנִבְנִית בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל עוֹד תַּעֲדִי תַפִּיד וְיִצְאָת בְּמַחֹל מִשְׁחָקִים: (ד) עוֹד תִּטְעִי כִרְמִים בְּהָרִי שְׁמֹרֶץ נָטְעוּ נִטְעִים וְחָלְלוּ: (ה) כִּי יִשְׁוֹם קְרָאוֹ נִצְרִים בְּהָרִי אֶפְרַיִם קוֹמוּ וְנִעְלָה צִיּוֹן אֱלֹהֵינוּ:

(ו) כִּי־כֹה אָמַר ה' רְנֵנוּ לַיַּעֲקֹב שְׁמִיחָה וְצִהְלוּ בְּרֹאשׁ הַגּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ הַלְלוּ וְאִמְרוּ הוֹשִׁעַ ה' אֶת־עַמּוֹךְ אֶת שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל: (ז) הִנְנִי מֵבִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְקִבְצֵתִים מִיַּד־כַּתִּי־אֶרֶץ בְּסֵעוֹר וּפָסַח הָרָה וְיִלְדַת יַחֲדוֹ קָהֵל גְּדוֹל יָשׁוּבוּ הִנֵּה: (ח) בְּבֹכִי יָבֹאוּ וּבִתְחִנּוּנִים אוֹבִילִם אוֹלִיכִם אֶל־נַחְלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל לֹא יִבְשְׁלוּ בַּהֲכִי־יָתִי לְיִשְׂרָאֵל לֹא־בְּאֶפְרַיִם בְּכִי הוּא: (ט) שְׁמָעוּ דְּבַר־ה' גּוֹיִם וְהִגִּידוּ בְּאֵיִם מִמְּרַחֵק וְאִמְרוּ מוֹדָה יִשְׂרָאֵל וְקִבְּצֵנוּ וְשִׁמְרוּ דְרֵעָה עֲדָרוֹ: (י) כִּי־פָדָה ה' אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חֶזֶק מִמֶּנּוּ: (יא) וּבָאָה וְרִנְנוּ בְּמִרוֹס־צִיּוֹן וְנִהְיֹוּ אֶל־טוֹב ה' עַל־דָּגְלָן וְעַל־תִּירֹשׁ וְעַל־יַעֲדָר וְעַל־בְּנֵי־צֶאֱן וּבְקָר וְהִיטָה נֶפֶשׁ כֵּן רוּחַ וְלֹא־יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָה עוֹד: (יב) אֵן תִּשְׁמַח בְּתוֹלָה בְּמַחֹל וּבְחָרִים וּקְנִים יַחֲדוּ וְהַפְכָתִי אֲבִלָם לִשְׂשׂוֹן וְנִחְמָתִים וְשִׁמְחָתִים מִיּוֹנָם: (יג) וְרוּחִי נָפֶשׁ הַכֹּהֲנִים דָּשָׁן וְעַמִּי אֶת־טוֹבִי יִשְׁבְּעוּ נְאֻם־ה': (יד) כֹּה־אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְכִי תִמְרוּרִים רַחֵל מִבְּכָה עַל־בְּנֵיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל־בְּנֵיהָ כִּי אֵינֶנּוּ: (טו) כֹּה־אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעֵינֶיךָ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂרָר לַפְעֻלָתְךָ נְאֻם־ה' וְשׁוּבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב: (טז) וְיִשְׁתַּקְּוָה לְאַחֲרִיתְךָ נְאֻם־ה' וְשׁוּבוּ בָנִים לְגִבּוֹלָם: (יז) שְׁמוֹעַ שְׁמַעְתִּי אֶפְרַיִם מִתְנַוֵּד יִסְרִיתִי וְאֹסֵר בַּעֲגָל לֹא לָמֹד הַשִּׁיבִנִי וְאִשׁוּבָה כִּי אֵתָה ה' אֱלֹהֵי: (יח) כִּי־אַחֲרִי שׁוּבִי נִחַמְתִּי וְאַחֲרִי הוֹדַעְתִּי סִפְקָתִי עַל־יָרֵךְ בִּשְׁתִּי וְגַם־נִכְלַמְתִּי כִּי נִשְׁאֲתִי חֶרֶפַת נְעוּרִי: (יט) הִבֵּן יָקִיד לִי אֶפְרַיִם אִם יִלְדֵּי שְׁעִשְׁעִים כִּי־מִדִּי דְּבַרִּי בּוֹ זָכָר אֲזַכְּרֶנּוּ עוֹד עַל־כֵּן הֵמוּ מַעַל לֹא רַחֵם אֶרְחַמְנוּ נְאֻם־ה':

Thus saith the Lord: The people that were left of the sword Have found grace in the wilderness, Even Israel, when I go to cause him to rest. 'From afar the Lord appeared unto me.' 'Yea, I have loved thee with an everlasting love; Therefore with affection have I drawn thee. Again will I build thee, and thou shalt be built, O virgin of Israel; Again shalt thou be adorned with thy tabrets, And shalt go forth in the dances of them that make merry. Again shalt thou plant vineyards upon the mountains of Samaria; The planters shall plant, and shall have the use thereof. For there shall be a day, That the watchmen shall call upon the mount Ephraim: Arise ye, and let us go up to Zion, Unto the Lord our God.'

For thus saith the Lord: Sing with gladness for Jacob, And shout at the head of the nations; Announce ye, praise ye, and say: 'O Lord, save Thy people, The remnant of Israel.' Behold, I will bring them from the north country, And gather them from the uttermost parts of the earth, And with them the blind and the lame, The woman with child and her that travaileth with child together; A great company shall they return hither. They shall come with weeping, And with supplications will I lead them; I will cause them to walk by rivers of waters, In a straight way wherein they shall not stumble; For I am become a father to Israel, And Ephraim is My first-born.

Hear the word of the Lord, O ye nations, And declare it in the isles afar off, and say: 'He that scattered Israel doth gather him, And keep him, as a shepherd doth his flock.' For the Lord hath ransomed Jacob, And He redeems him from the hand of him that is stronger than he. And they shall come and sing in the height of Zion, And shall flow unto the goodness of the Lord, To the corn, and to the wine, and to the oil, And to the young of the flock and of the herd; And their soul shall be as a watered garden, And they shall not pine any more at all. Then shall the virgin rejoice in the dance, And the young men and the old together; For I will turn their mourning into joy, And will comfort them, and make them rejoice from their sorrow. And I will satiate the soul of the priests with fatness, And My people shall be satisfied with My goodness, Saith the Lord. Thus saith the Lord: A voice is heard in Ramah, Lamentation, and bitter weeping, Rachel weeping for her children; She refuseth to be comforted for her children, Because they are not.

Thus saith the Lord: Refrain thy voice from weeping, And thine eyes from tears; For thy work shall be rewarded, saith the Lord; And they shall come back from the land of the enemy. And there is hope for thy future, saith the Lord; And thy children shall return to their own border.

I have surely heard Ephraim bemoaning himself: 'Thou hast chastised me, and I was chastised, As a calf untrained; Turn thou me, and I shall be turned, For Thou art the Lord my God. Surely after that I was turned, I repented, And after that I was instructed, I smote upon my thigh; I was ashamed, yea, even confounded, Because I did bear the reproach of my youth.' Is Ephraim a darling son unto Me? Is he a child that is dandled? For as often as I speak of him, I do earnestly remember him still; Therefore My heart yearneth for him, I will surely have compassion upon him, saith the Lord.

Questions:

- 1) When was this נבואה given and when was it presented? And to whom?
- 2) Who is the focus of this prophecy? Whom is it about?
- 3) Why so many passages with the introductory כה אמר ה'?
- 4) Why is this the הפטרה on השנה?

First Declaration (1-5):

(א) בַּה אָמַר ה' מֵעַתָּה חֵן בְּמִדְבָּר עִם שְׂרִידֵי חָרֵב הַלֹּךְ לְהַרְגִּיעוֹ יִשְׂרָאֵל: (ב) מִרְחֹק ה' נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֶהְיֶיךָ עַל־כֵּן מִשְׁכַּתֶּיךָ חֹסֶד: (ג) עוֹד אֲבַנְךָ וְנִבְנִית בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל עוֹד תַּעֲדִי תַפִּיךָ וַיֵּצֵאת בְּמַחֹל מִשְׁחָקִים: (ד) עוֹד תִּטְעִי כִרְמִים בְּהָרֵי שְׁמֶרֶן נָטְעוּ נָטְעִים וְחָלְלוּ: (ה) כִּי יִשְׁׁוּם קְרָאוּ נִצְרִים בְּהָר אֶפְרַיִם קוֹמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֱלֹהֵינוּ:

1. Which desert? Who is going to calm them down?
2. Who is saying the first phrase here? What is אהבת עולם? Why the image of "pulling" with חסד?
3. Why אבנך? And why is the nation called ישראל? What is a תף?
4. Note the repeated עוד, עוד, עוד. The first thing they will do is plant vineyards...on שמרון?
5. Who are the נצרים here? Why will their reaction be to encourage everyone to go up to ציון – אלקינו – אל ה'?

Second Declaration (6-8)

(ו) כִּי־כֹה אָמַר ה' רְגוּ וַיַּעֲקֹב שִׂמְחָה וְצִהְלוּ בְּרֹאשׁ הַגּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ הַלְלוּ וְאָמְרוּ הוֹשִׁעַ ה' אֶת־עַמּוֹךְ אֶת שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל: (ז) הִנְנִי מְבִיא אוֹתָם מֵאֲרָץ צָפוֹן וְקִבְּצֹתֵם מִיַּרְדֵּי־אֲרָץ בָּם עוֹד וּפָסַח הָרָה וּלְדַת יַחֲדוּ קָהָל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ הֵנָּה: (ח) בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֶם אוֹלִיכֶם אֶל־נְחִלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל לֹא יִבְשְׁלוּ בַּה כִּי־הִיִּיתִי לְיִשְׂרָאֵל לְאֵב וְאֶפְרַיִם בְּכָרִי הוּא:

6. How does יעקב rejoice הגוים בראש? Are they already saved or are they praying to be saved?
7. Who is he bringing back? From where? Why mention the lame and blind?
8. Why will they return weeping and beseeching? Why mention אפרים – and why is he the בכור of ה'?

Third Declaration (9-13)

(ט) שְׁמִיעוּ דְבַר־ה' גוֹיִם וְהַגִּידוּ בְּאָזְנֵים מִמֶּרְחֶק וְאָמְרוּ מִזְדָּה יִשְׂרָאֵל יִקְבְּצֵנוּ וְשִׁמְרוּ כְרֵעָה עֲדָדוֹ: (י) כִּי־פָדָה ה' אֶת־יַעֲקֹב וַיִּגְאֹלוּ מִיַּד חֹזֶק מִמֶּנּוּ: (יא) וּבָאָה וְרִנְנוּ בְּמִרוֹס־צִיּוֹן וְנִהְיֹוּ אֶל־טוֹב ה' עַל־דָּגְלָן עַל־תִּירֹשׁ עַל־יִצְהָר עַל־בְּנֵי־צֶאֱן וּבִקְרָהּ וְהִיִּתָּה נֶפֶשׁ כְּגֹן רֹוֹה וְלֹא־יִסְיִפוּ לְדַאֲבָה עוֹד: (יב) אַז תִּשְׁמַח בְּתוֹלָה בְּמַחֹל וּבְחָרִים וּקְנִים יַחֲדוּ וְהִפְכַּתִּי אֲבֵלִים לִשְׂשׂוֹן וְנַחֲמֹתִים וְשִׂמְחָתִים מִיְּגוֹנָם: (יג) וְרוּחִי נָפַשׁ הַכֹּהֲנִים דָּשָׁן וְעַמִּי אֶת־טוֹבֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ נֶאֱסָדָה:

9. Who is the audience of this passage? Why the mixed metaphor of grain and then sheep?
10. Which redemption is referenced here?
11. Why the mention of ויצהר, תירוש, דגן? What does דאבה mean in this context?
12. Why the repeated mention of the בתולה? How is ה' going to elate them and relieve them of their mourning?
13. What does נפש mean here? Why mention the כהנים?

Fourth Declaration (14-16)

(יד) כֹּה־אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תִמְרוּרִים רַחֵל מִבְּכָה עַל־בְּנֵיהָ מֵאַנָּה לְהִנָּחֵם עַל־בְּנֵיהָ כִּי אֵינָנּוּ: (טו) כֹּה־אָמַר ה' מִנְעִי

קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לַפְּעֻלָּתְךָ נְאֻם־ה' וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב: (טז) וַיִּשְׁתַּקֵּהוּ לְאַחֲרֵיתָךְ נְאֻם־ה' וְשָׁבוּ בָנִים לְגִבּוֹלָם:

Why does God's response to רחל "merit" a separate פרשה?

14. Why is רחל crying and why specifically her, among the matriarchs? Who are her sons who are "no more"?
15. Why should she stop crying? Which פעולה is referenced and what is the reward?
16. What is the meaning of יש תקוה לאחריה?

Fifth Declaration (17-19)

(יז) שְׁמוּעַ שְׂמִיעָתִי אֶפְרַיִם מִתְנַוֵּד יִסְדֹּתָנִי וְאוֹסֵר בְּעַגְלָא לֹא לָמַד הִשִּׁיבֵנִי וְאִשׁוּבָה כִּי אַתָּה ה' אֱלֹהֵי: (יח) כִּי־אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי וְאַחֲרֵי הַיּוֹדְעִי סִפְקוֹתִי

עַל־יָרֵךְ בְּשִׁתִּי וְגַם־נִבְלַמְתִּי כִּי נִשְׁאַתִּי חֲרַפְתָּ נְעוּרַי: (יט) הִבֵּן יָקִיר לִי אֶפְרַיִם אִם יִלְד שְׁעָשָׂעִים כִּי־מִדֵּי דְבָרִי בּוֹ זָכָר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל־כֵּן הֵמוּ מֵעַל לֹ

רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם־ה':

17. Why are אפרים's "wanderings" relevant here? Why the metaphor of עגל לא למד?
18. In whose voice is this verse articulated? Why?
19. This is a rhetorical question – what is it? Is it "Is Ephraim not my dear son?" Or "Is Ephraim (still) a dear son to me?"

Note that our custom is to end the הכטרה here – but it is in the middle of a declaration...why end here? There are but two verses left and they are most impactful:

(כ) הִצִּיבִי לְךָ צִיָּנִים שְׂמִי לְךָ תִּמְרוּרִים שְׂתִי לְבָךְ לְמִסְלָה דֶּרֶךְ [וְהִלַּכְתִּי] (הִלַּכְתִּי) שׁוּבִי בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל שָׁבִי אֶל־עָרֶיךָ אֱלֹהֵי:

(כא) עֲדֹמְתִי תִתְחַמְקִין הַבֵּת הַשׁוֹבְבָה כִּי־בָלָא יְהוָה חֲדָשָׁה בְּאֶרֶץ נִקְבָּה תִסּוּבֵב גִּבּוֹר:

Set thee up waymarks, Make thee guide-posts; Set thy heart toward the high-way, Even the way by which thou wentest; Return, O virgin of Israel, Return to these thy cities. How long wilt thou turn away coyly, O thou backsliding daughter? For the Lord hath created a new thing in the earth: A woman shall court a man.